

1 אָבַל לְהַתִּיר הַבֶּשֶׂר בְּאֵבֵלָהּ, הוּא דְלֹא מְרַצָּה – אִין הוֹרִיקָה מְרַצָּה,
2 והבשר אסור לאכילה כדן ויצא.

3 הדרן עלך קדשי קדשים

4 פרק שני – הטאת העוף

5 פרק זה יפרש דיני מעילה, ודינים נוספים השייכים לקרבנות הכשרים,
6 מתי הם חלים. המשנה שלפנינו דנה בדיני טאת העוף:

7 משנה

8 **הטאת העוף, מועלין בה משהוקדשה** – משעה שהוקדש העוף בפה
9 לשם טאת, חייב מי שנהנה ממנה בשוגג בשה פרוטה, להביא
10 'אשם מעילות', אפילו אם נהנה ממנה בחייה, כגון שמכר אותה,
11 משום שהוציאה לחולין. ואחרי שנגמלה החטאת כדינה, ניתוסף
12 בה קדושה, ולכן הוקדשה – נעשית מוכנת ומוכשרת להפסול
13 בַּטְּבוּל יוֹם [–מי שנטמא וטבל ועדיין לא העריב שמשו], וּבְמַחְסְרָא
14 בְּפִיּוּרִים [–מי שהיה טמא באחת מן הטומאות שחייבים להביא
15 עליהם קרבן אחרי שנטהרו, והם זב וזב וזב מצורע וילדת, וטבל והעריב
16 שמשו, אבל עדיין לא הביא את קרבנו], כלומר, שאם נגע בה טבול
17 יום או מחוסר כיפורים, נפסלה, אבל אינה מטמאה אחרים, וּבְלִינָה
18 – וכן אם לן דמה, כלומר, ששהה דמה אחרי המליקה קודם ההואה
19 עד ששקעה השמש, נפסלה.

20 ולאחר שהוקדשה על המזבח כדינה, תיביין עליו משום פיגול –
21 אם מלק הכהן את העוף במחשבת פיגול, ולאחר מיבן הוזה דמה
22 כדינה, חייב האוכל כזית מבשרה בכרת משום אוכל פיגול. וכן,
23 חייבים על חטאת העוף אחרי הזאת הדם, משום נוֹתֵר, כלומר,
24 שהאוכל כזית מן הבשר שניתותר ממנה אחרי סוף זמן אכילתה,

25 שהוא יום ולילה, חייב כרת משום איסור אכילת נותר. וְטָמֵא,
26 כלומר, מי שנטמא ואכל כזית מבשר החטאת אחרי הזאת הדם, חייב
27 כרת משום אוכל מבשר קדשים בטומאת הגוף, וְאִין פָּה מְעִילָה –
28 הנהנה ממנה לאחר הזאת דמה, אינו חייב משום מעילה, מפני שכבר
29 הותר בשרה לאכילה לכהנים, ונאמר בתורה (ויקרא ה טו) בענין מעילה,
30 'נֶפֶשׁ כִּי תִמְעוּל מֵעַל, וְחָטְאָה בְּשִׁגְגָה מִקְדָּשֵׁי ה', ופירוש 'קדשי ה'
31 הוא, קדשים המיוחדים רק לה', ולא קדשים שיש בהם גם היתר לבני
32 אדם.

33 גמרא

34 'טבול יום', כלומר, מי שהיה טמא וטבל ועדיין לא העריב שמשו, דינו
35 כמו 'שני לטומאה', שאינו מטמא את החולין, אבל פוסל הוא את
36 התרומה, כלומר, שהתרומה שנטמאה מחמתו היא עצמה פסולה
37 לאכילה, אבל אינה מטמאה דברים אחרים. בסוגיא שלפנינו יבואר
38 שתנאים נחלקו בדרגת הטומאה של טבול יום לענין קדשים.
39 הגמרא דנה בדעת איזה תנא שנויה משנתנו האומרת שטבול יום
40 פוסל את הקדשים: קְתַנֵּי – שנינו במשנתנו, נמלקה, הוֹכְשֶׁרָה לִיִּפְסָל
41 בַּטְּבוּל יוֹם וּבְמַחְסְרָא בְּפִיּוּרִים וּבְלִינָה, ויש לדייק מכאן, לִיִּפְסָל אִין
42 [–כן], כלומר, שהחטאת שנגע בה טבול יום, רק היא עצמה פסולה,
43 אָבַל לְטָמֵא לֹא – אבל אינה מטמאה דברים אחרים, לפי שטומאת
44 טבול יום חלשה היא, ואין בכוחה לטמאות אלא לפסול. מבררת
45 הגמרא: מִתְּנִיתִין מַנֵּי – בדעת מי שנויה משנתנו, ומשיבה: רַבֵּנָן הֵיא
46 – משנתנו שנויה בדעת חכמים, הסוברים שכשם שהטבול יום רק
47 פוסל אוכלים ומשקים של תרומה אבל אינו מטמאם להיות מטמאים
48 דברים אחרים, כך גם פוסל הטבול יום את הקדשים בלבד, והקדשים
49 שנפסלו מחמתו אינם מטמאים דברים אחרים, דִּתְנִינָא אֲבָא שְׂאוּל
50 אֹמְרָ, מְטָבֵל יוֹם

המשך מעמוד ד

7 (תחילת קהלת בענין הבל הבלים)⁶ שכל מה שנברא בששת ימי בראשית הבל הוא לגבי לעיל, וכמ"ש ברבות⁷
שאפילו תורה דעכשיו הבל הוא לגבי גילוי התורה דלע"ל כו"י.

8 וי"ל בביאור דיוק הלשון "נפלאותיו" דוקא, נפלאות שלו, שהכוונה ל"נפלאות גדולות לבדו"⁸ שרק
9 הקב"ה "לבדו" מכיר בהם⁹, "נפלאותיו".

10 ובזה מודגש החידוש הגדול דלע"ל¹⁰, שהגאולה האמיתית והשלימה היא שלא בערך כלל לכל הענינים
11 שבעוה"ז (ב"שית אלפי שנין דהוה עלמא"¹¹), לא מיבעי בזמן הגלות, אלא אפילו בזמן הגאולה, גאולת מצרים,
12 ולא מבעי בנוגע לעניני העולם, אלא אפילו בנוגע לתומ"צ שבזמן הזה, הנה כל זה הוא רק "זכר" וסימן
13 "לנפלאותיו", להגילוי ד"אראנו נפלאות", ול"תורה חדשה מאתי תצא"¹² וקיום המצוות "כמצוות רצונך"¹³,
14 שכי"ז יתגלה לע"ל¹⁴.

6 קהלת רבה פ"ב, א.

7 שם.

8 לקמן קלו, ד. להעיר ממדרש חז"ל (יל"יש בשלח רמז רנ) עה"פ "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות – אראנו מה שלא הראיתי לאבות,
שהרי נסים ונפלאות שאני עתיד לעשות עם הבנים יותר מהפלא ונפלאות מה שעשיתי עם אבות". וראה אוה"ת לתהלים שם.

9 ראה נדה לא, א.

10 ובפרט בשנת קי"א של נשיא דורנו, שאומרים מזמור זה (ראה אג"ק כ"ד אדמו"ר מהור"י"צ ח"ה אישלט. ראה לקו"ש ח"כ ע' 578. חכ"ו ע' 347. ועוד).

11 סנהדרין צו, סע"א. וש"נ.

12 ויק"ר פי"ג, ג. ובכ"מ.

13 נוסח תפלת מוסף ברי"ח.

14 משיחת ש"פ בלק היתשי"נ (סה"ש היתשי"נ ח"ב ע' 561)

53 המיצי מעכב את הכשר הקרבן: **אָמַר רַב הוּנָא, אָמַר רַב, מִיִּצְוֵי**
 54 שיירי הדם של **הַפָּסֵל הַעוֹף** על המזבח, **אֵינּוּ מְעַבְבִּי**, כלומר,
 55 שאפילו אם רק יהיה את הדם ולא מיצה את שיירי הדם, כבר
 56 נתקיימה מצות החטאת ובעליה יצאו בה ידי חובתם, ויצאה מתורת
 57 מעילה, וגם חייבים עליה משום פיגול נותר וטמא, וְתָנִי – וכן שנה
 58 רַב במשנה כגירסתנו 'הוֹזֵה דָּמָה, חַיִּיבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּיגוּל נוֹתֵר
 59 וטמא ואין בה מעילה', וממה ששינונו 'הוזה דמה' ולא 'מיצה דמה',
 60 מבואר שהתנא של משנתנו סובר שההזאה היא העיקר ולא המיצי.
 61 רַב אָדָא פְּרֵי אֶהְיֶה חוֹלֵק, וְאָמַר בְּשֵׁם רַב, שְׂמִיִּצְוֵי הַפָּסֵל הַעוֹף
 62 מְעַבְבִּי, כלומר, אף אם הוזה דמה, אם לא מיצו את שיירי הדם, לא
 63 יצא המקריב את חטאת העוף ידי חובתו, ואין חייבים עליה משום
 64 פיגול נותר וטמא, וְתָנִי רַב, 'מִיִּצְוֵה דָּמָה, חַיִּיבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּיגוּל
 65 נותר וטמא ואין בה מעילה', וממה ששנה 'מיצה דמה', ולא שנה
 66 'הוזה דמה חייבין עליו' וכו', מבואר שסובר שגם המיצי הוא חלק
 67 מעיקר מצות הקרבת חטאת העוף, והוא מעכב את הקרבן.
 68 הגמרא מביאה ראיה לדברי רב אדא בר אבהו: **תָּא שְׂמַע, נֹאמַר**
 69 (ויקרא ה ט) לענין חטאת העוף, וְהוֹזֵה מִדַּם הַחֲטָאתָ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ,
 70 וְהִנְשָׂאָר פְּדִים יִמְצָה אֵל יִסוּד הַמִּזְבֵּחַ [הַפָּסֵל הַיָּא]. **בְּשֵׁלְמָא**
 71 (-הדרב מובן) לְרַב אָדָא פְּרֵי אֶהְיֶה, שכן מה שאמר שהמיצי מעכב,
 72 הֵינְנוּ דְּתַיִב וְהִנְשָׂאָר פְּדִים יִמְצָה אֵל יִסוּד הַמִּזְבֵּחַ, הַפָּסֵל הַיָּא,
 73 שכן התיבות 'חטאת הוא' מתייחסות למה שכתוב לפני זה 'והנשאר
 74 בדם ימצה', ויש במשמע מזה שהמיצי קרוי 'חטאת', כלומר, שהוא
 75 חלק מעיקר עבודת החטאת, ומעכב, אֲלָא לְרַב הוּנָא שֹׁסֵב
 76 שהמיצי אינו מעכב, מֵאֵי וְהִנְשָׂאָר – מדוע כתבה התורה 'והנשאר
 77 בדם ימצה אל יסוד המזבח'.
 78 דוחה הגמרא: מה שכתבה התורה 'והנשאר בדם ימצה אל יסוד
 79 המזבח', יש לפרשו כְּדִתְנָא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל, שֶׁאִם נִשְׂאָר מִן הַדָּם
 80 מצוה למצות אותו על המזבח, ואם לא נשאר לא ימצה כי אינו
 81 מעכב. וּמֵאֵי 'הַפָּסֵל הַיָּא', אֲרִישָׂא, כלומר, ומה שנאמר בסוף
 82 הפסוק 'חטאת הוא', אין לפרש כמו שעלה על דעתנו שזה מתייחס
 83 גם על מה שנאמר 'והנשאר בדם ימצה', ויהא במשמע שהמיצי הוא
 84 חלק מעיקר עבודת החטאת והוא מעכב, אלא מתייחס הוא על מה
 85 שנאמר מקודם לכן 'הוזה מדם החטאת', והרי זה כאילו כתוב 'הוזה
 86 מדם החטאת על קיר המזבח, חטאת הוא'.
 87 סדר הקרבת המנחה הוא, שאחרי שנתנו על הסולת של המנחה את
 88 השמן והלבונה, קוֹמְץ (-מרים מן המנחה) הכהן מן הסולת והשמן
 89 שבה מלוא קומצו, ולאחר מייבן מקטיר את הקומץ' והלבונה על
 90 המזבח. אחרי הקטרת הקומץ, נאכלים 'שיירי המנחה' [-הנשאר
 91 ממנה לאחר הקמיצה] לזכרי כהונה.
 92 הגמרא מקשה על פירוש הפסוק 'והנשאר בדם ימצה', מפסוק הדין
 93 בשיירי המנחה: **אָמַר לִיה רַב אֶהְיֶה דְּרַבִּיה דְּרַבָּא לְרַב אֲשֵׁי, אֲלָא**
 94 מְעַתָּה, שנתבאר שלדעת רב הונא מה שנאמר 'והנשאר בדם ימצה',
 95 אין פירושו שהמיצי מעכב, אלא רק שאם אחרי ההזאה נשאר מדם
 96 החטאת מצוה למצות אותו, אם כן נְפִי מְנַחֵה דְּתַיִב (שם ב א)
 97 'וְהִנְזוֹתְרַת מִן הַמְּנַחֵה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו, הֵבִי נְפִי, שֶׁאִם נִיתוּתֵר – האם
 98 גם פסוק זה יש לפרשו באופן דומה, ולומר, שאין כוונת הכתוב
 99 ששיירי המנחה מעכבים (פירוש, שאם אחרי הקמיצה, קודם הקטרת
 100 הקומץ, נחסר מן השיירים, נפסלה המנחה), אלא רק שאם שיירי
 101 המנחה קיימים מצוה לאוכלם.
 102 הגמרא מוכיחה שאין לבאר כך את הפסוק 'והנותר' וגו': וְכִי
 103 תֵּימָא, הֵבִי נְפִי – שאמנם כך הוא פירוש הפסוק,

1 תְּחִלָּה לְקַדְּשׁ – הרי הוא ראשון לטומאה' לענין קדשים, ולכן עושה
 2 הוא את הקדשים הנוגעים בו 'שני לטומאה', ואותו 'שני לטומאה'
 3 עושה את הקדשים הנוגעים בו 'שלישי לטומאה', וה'שלישי' עושה
 4 את הקדשים הנוגעים בו 'רביעי לטומאה'. אבל לענין תרומה אינו
 5 נחשב אלא כ'שני לטומאה', ואינו 'מטמא' אותה בנגיעתו, אלא
 6 'פוסלה' בלבד. רַבִּי מֵאִיר אָוֶר, דִּין הַטְּבוֹל יוֹם ב'שני לטומאה' לכל
 7 דבר, ולפיכך מְטַמֵּא הוא אֶת הַקַּדְּשׁ, כלומר, שהקודש שנגע בו
 8 נטמא, ונעשה 'שלישי לטומאה' ה'פוסל' את הקודש הנוגע בו,
 9 וּפּוֹסֵל אֶת הַתְּרוּמָה. וְחַכְמִים אֹמְרִים, כְּשֶׁם שֶׁהוּא [-הטבול יום]
 10 'פוסל' מְשַׁקֵּה שֶׁל תְּרוּמָה וְאוֹכְלֵי [ומאכלים של] תְּרוּמָה, ואינו
 11 'מטמא', כִּף הוּא 'פוסל' מְשַׁקֵּה קִדְּשׁ וְאוֹכְלֵי קִדְּשׁ, ואינו
 12 'מטמא'. הרי ששיטת חכמים בברייתא היא כמו מה ששינונו
 13 במשנתנו שטבול יום 'פוסל' חטאת העוף ואינו 'מטמאה'.
 14 דוחה הגמרא: **אָמַר רַבָּא, לֹאֲבָא שְׂאוּל – יש להעמיד את המשנה**
 15 גם כאבא שאול, לפי שגם הוא מודה שמן התורה טבול יום רק 'פוסל'
 16 את הקדשים ואינו 'מטמא', אלא שסובר שְׂמַעְלָה [-הגמרא], עָשׂוּ
 17 בְּקִדְּשִׁים, וְשׁוּיָהוּ רַבְּנָן לְטְבוֹל יוֹם כְּרִאשׁוֹן – חכמים עשו את
 18 הטבול יום כמו ראשון לטומאה לענין קדשים, והרי הוא כמו אוכל
 19 שהוא ראשון לטומאה' שהנוגע בו נעשה 'שני לטומאה'. אולם
 20 במשנתנו מדובר בדני התורה, ומן התורה הטבול יום 'פוסל' ולא
 21 'מטמא'. לְרַבִּי מֵאִיר כְּאוֹכֵל שֵׁנִי – וכמו כן, יש להעמיד את המשנה
 22 כרבי מאיר, לפי שגם הוא מודה שמן התורה אין הטבול יום 'מטמא'
 23 את הקדשים אלא 'פוסלם', אלא שמדברנו נתנו עליו דין 'שני
 24 לטומאה', ולכן 'מטמא' הוא את הקדשים. אבל לְרַבְּנָן, בִּין הַטְּבוֹל
 25 קִלְשׁ מוֹמָאָה, פּוֹסֵל מְשׁוּי, טַמֵּא לֹא מְשׁוּי – אבל לדעת חכמים
 26 שבברייתא, לא עשו חכמים מעלה לטבול יום, מפני שמאחר שטבול
 27 כבר הוחלשה טומאתו, ולכן רק 'פוסל' הוא את הנוגע בו, ואינו
 28 'מטמא'.
 29 שינונו במשנתנו: הוֹזֵה דָּמָה תֵּיבִין בּוֹ, ואין בה מעילה.
 30 הגמרא דנה מדוע לא נקט התנא שההזאה מתירה את הבשר
 31 לאכילה, מדייקת הגמרא: מְעִילָה הוּא דְּלִיבָא, אֲכָל אִיסוּרָא אִיבָא,
 32 כלומר, ממה ששינונו ואין בה מעילה' יש לדייק, שרק איסור מעילה
 33 בלבד אינו נוהג בחטאת העוף לאחר שהוזה דמה, אבל עדיין יש בה
 34 איסור אכילה לכהנים. וְקָשָׁה, אֲמַאי, תָּא מְמוֹנָא דְּכֶהֱנִים הוּא –
 35 מדוע הבשר אסור באכילה, הרי אחרי שהוזה דמה של החטאת,
 36 בשרה שייך לכהנים, כלומר, הותר להם לאכילה.
 37 מתרצת הגמרא: **אָמַר רַבִּי חִנְיָא, לְיוֹצְאֵי, כלומר, המשנה מדברת**
 38 בבשר חטאת שיצא מן העזרה קודם הזאת הדם, וְרַבִּי עֲקִיבָא הִיא,
 39 דְּאָמַר וְרִיקָה מוֹעֵלָת לְיוֹצְאָה, דְּלֹא פַת אֲכִילָה הִיא – ומשנתנו
 40 בדעת רבי עקיבא היא שנויה, הסובר (לעיל א) לענין קרבן בהמה,
 41 שזריקת הדם מועילה גם לבשר שיצא חוץ לעזרה להוציאו מידי
 42 מעילה, אבל לא להתירו לאכילה, וכמו שנתבאר בגמרא לעיל א.
 43 וכך הדין גם בזאת הדם של חטאת העוף, שכן הזאת הדם של
 44 חטאת העוף עומדת במקום זריקת הדם של קרבן בהמה, ולכן, הזאה
 45 זו, אמנם היא מועילה להוציא בשר שיצא חוץ לעזרה מידי מעילה,
 46 אבל מכל מקום אינה מועילה להתירו באכילה, ולכן נקט התנא
 47 במשנה 'הוזה דמה, אין בה מעילה', להשמיענו שרק מעילה אין
 48 בחטאת העוף לאחר שהוזה דמה, אבל איסור אכילה יש בה.
 49 סדר הקרבת חטאת העוף הוא, שאחרי המליקה, אוהו הכהן
 50 כגופו של עוף ומוזה מדמו על קיר המזבח, והוא הנקרא 'הזאה'.
 51 לאחר מיכן, דוחק את מקום המליקה למזבח, ועל ידי כן מתמצים
 52 שיירי הדם על יסוד המזבח, והוא הנקרא 'מיצוי'. הגמרא דנה אם